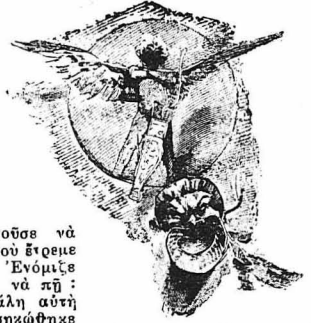


ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΑΣ

ΟΙ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΙΟΙ



<Τὸ Κοινοβόλι τῶν Μαυρομιχάλειων>. Ὁ μυστηριώδης Σουκιούρμπεης. Μιά σκηνή στὸν ἱστορικό Πύργο. Ὁ Ἥλιος Μαυρομιχάλης καὶ ὁ ἐπίκοι θάνατος του. Τὸν καιρὸ τοῦ Ἰμ-πραήμ. Ἐπεισόδια τῆς μάχης τοῦ Πολυαράβου. Ἡ Ἐλένη Ἀναειπόνυμφη κλπ.

Μία ἀπὸ τὶς ἱστορικώτερες Ἑλληνικὲς οἰκογένειες εἶνε καὶ ἡ τῶν Μαυρομιχάλειων. Τὰ ὀνόματά τους ἀπαντῶνται μέσα ὀσὲ μεγάλες ἢ δραματικὲς σελίδες τῆς ἱστορίας μας. Τοὺς ἐτραγουδοῦσαν οἱ λαϊκοὶ ραψωδοὶ τῆς Μάνης, καὶ τοὺς ὕμνησαν ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι, δικαί μας καὶ ξένοι. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς φλογερότερες μπαλάντες του—ποῦ ἔχει τὸν τίτλον <Τὸ κοινοβόλι τῶν Μαυρομιχάλειων>—ὁ Γάλλος ποιητὴς Λεκαντ Ντελιλ ὀρίζεται ἔτσι:

Τῆς γλώσσης τῆς Μάνης τὰ παιδιὰ, οἱ Μαυρομιχάλιοι  
Τραχέουσι τοῦτοκου κλείσανε στὴν ἀγρία λαγκαδιά...

Καὶ προχωρώντας περιγράφει τὴν ἀνρεία τῶν <ἀπῶν τῆς Μάνης>, ὅπως τοὺς λέει, καὶ τὴν πανωλεθρία τῶν Τούρκων, τῶν ὁποίων τὰ 800 κεφάλαια οἱ Μαυρομιχάλιοι ἐκρέμασαν γύρω-γύρω στὸν ἱστορικό τους Πύργο, σὰν τρόπαιον, φρυχτὸ, ἀλλὰ διδαχτικό γιὰ τοὺς τυράννους κομπολοῦτι...

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἡ οἰκογένεια αὕτη ἔχει τὴν καταγωγή της ἀπὸ Ἀδριανοπολίτες ποὺ ἦρθαν στὴ Μάνη τὴν ἐποχὴ τῶν Βενετσιάνων. Ὁ πρῶτος Μαυρομιχάλης εἶχε 4 γιουσίς. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του ὁ Γεωργίος Μαυρομιχάλης ἔβασε στὰ 1792 τὸ Λάμιο Κατσώνη καὶ τοὺς συντροφούς του, καὶ αὐτοί, ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, τοῦ ἔδωσαν γραφτὴ τὴ διαβεβαίωση τῆς εὐγνωμοσύνης τους.

Πολὺ περίεργη καὶ συγκινητικὴ εἶνε ἡ ἱστορία ἑνὸς ἄλλου Γεωργίου Μαυρομιχάλη:

Μετὰ τὴν κωτάπεινὴ τῆς Πελοποννησιακῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1763, ὁ Καπετὰν Πασῶς Χατζὴ Χασάνη: ἤθεε στὴ Μάνη μὲ τόλο κ' ἐξήτησε ἀπ' ὅλους τοὺς Καπετανίους ἕναν ἄμνηρο ἀπὸ καθένα. Ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης εἶχε σκοπὸ νὰ δώσῃ τὸν πρωτότοκο γιὸ του Πέτρο, ἀλλὰ τὸ παιδί ἐδήλωσε ἀπορασιαστικά:

— Πατέρα, παρὰ νὰ πάω μὲ τοὺς Τούρκους πέφτω στὸ γκρεμὸ καὶ σκοτώνουμαι!

Ὁ Μαυρομιχάλης ἀναγκάστηκε τότε νὰ δώσῃ τὸ μικρότερο γιὸ του, τὸ Γεωργιάκη, ποὺ ἦταν ὀσὲ τρυφερὴ ἡλικία.

Ὁ Ὀθωμανὸς στόλαρχος ἀφοῦ ἐμάζεψε καὶ τ' ἄλλα Μανιατοπούλα, τὰ ἔφερε στὴν Πόλη, ὅπου τὰ ἔμοιρασαν στὰ σπίτια διαφόρων πασῶδων. Τὸ Γεωργιάκη ὅμως τὸν ἐκράτησε σπίτι του. Ὁ Χατζὴ Χασάνης ἦταν ἠλικιωμένος, παιδιὰ δὲν εἶχε. Ἡ ὀμορφιά τοῦ μικροῦ Μαυρομιχάλη, ἢ ἔξωροτῆς καὶ ἢ ἐξ᾽ ἡνάδα του, ἐκίνησαν τόσο πολὺ τὴ συμπάθεια τοῦ Τούρκου ναυάρχου καὶ τῆς γυναικας του ὅστε ἀπεφάσισαν νὰ τὸν υιοθετήσουν. Ἐργάσαν λοιπὸν ψέματα στὸς γονιοῦς του ὅτι τὸ παιδί τους πέθανε. Οἱ Μαυρομιχάλιοι τὸ πίστεψαν, τὴ μοιρολόγησαν καὶ γιὰ παρηγοριά ἐβάφτισαν ἀργότερα ἄλλο παιδί τους Γιώργη...

Πέρασαν χρόνια πολλὰ καὶ ἀπὸ διαφόρους ταξιδιωτῆς, ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Τουρκίας, στὴ Μάνη, ψιθυρίστηκε ἡ φήμη ὅτι ὁ Γιώργης Μαυρομιχάλης ἔζη, ὅτι ἐπούργεψε, ἄλλαξε ὄνομα καὶ προβίβασε τῆς ὀσὲ μεγάλα ἀξιώματα. Ἄλλ' ἄνευ ποτὸ δὲ μπόρεσε νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθεια, καὶ τὸ πρῶμα ἔμεινε στὸ μυστήριο...

Καὶ μπαίνοντας στὸ δεύτερο κεφάλαιο τῆς ἱστορίας μας.

Στὰ 1814 ἡ πειρατεία εἶχε φουρτῆσαι στὸ Αἰγαίον. Πολλοὶ κουρσάροι εἶχαν τ' ὀρηγῆσόν τους στὰ παράλια τῆς Μάνης, καὶ ἡ Τουρκία ἔστειλε τέλος: ἕνα μικρὸ στόλο μὲ ναυαρχὸ τὸ Σουκιούρ Μπέη γιὰ νὰ τοὺς συλλάβῃ. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνην ἡ Μάνη σφαραζοταν ἀπὸ τοπικὲς διαμάχες. Ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης εἶχε πεθῆνει καὶ τὴν ἀρχηγία τῆς φαμίλιας εἶχε πάρει τὸ πρῶμα ὀσὲ γιου τοῦ Πέτρος.

Ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης εἶχε δημιουργητικώτερος ἐχθροῦς ποὺ ἔκλεισαν τὴν ἐξ᾽ ἡνάδα του καὶ τον ἐσκαρφάλωσαν σὴν Ἰγυρή Πύλη ὅτι τὰχ ὕπερταίης τοὺς κουρσάρους γιὰ νάχῃ μαριδιό. Ὄταν ἤρθε ὁ στόλος, ὁ Πέτρος ἔκανε μιὰ ἀποφασιστικὴ πράξη. Ἐπῆγε μόνος καὶ ἔξαφνὰ πῶς στὴ ναυαρχίδα, φέροντας γιὰ δῶρο καὶ μεριὰ κρημιά. Ὁ Σουκιούρμπεης τὸν ἐδεχτικὴ μὲ τιμὲς καὶ μὲ μιὰν ἀνεξήγητὴ τρυφερότητα. Κυβερνήσαν ὄρα πολλή. Ὁ Μαυρομιχάλης τοῦ ὕποσχέθηκε νὰ τὸν βοηθήσῃ ἀπὸ σκοπὸ του.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Σουκιούρμπεης, φορώντας τὴ μεγάλην του στολή, ἀναπέδωσε τὴν ἐπιστολήν στον Πύργο τῶν Μαυρομιχάλειων. Δύο περιεργὰ σημεῖα τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη: ἔκαναν ἐντύπωσι: Πρῶτον ὅτι ὁ Σουκιούρμπεης ἐμπῆκε χωρὶς ὄνομα σὲ ὀμα τὰ κυβερνήσασθαι διωμερσῆματα τοῦ ἀρχαίου Πύργου. Καὶ δεύτερον ὅτι μόλις εἶδε τὴ γῆμα Μαυρομιχάληων—τὴ μὲνα τοῦ Μανιατῆ ἀρχοντα—γιὰ μπαίνει στὴ σάλα, ἐδῆκνε ζῶηρα συγκεκινημένος καὶ τῆς ἐβόλησε τὸ χερί.

Γίνηκε σιωπῆ... Ὁ Σουκιούρμπεης ἐκοίταξε τὴ γρηῃ ἀρχόντισσα καὶ μὲ φανερὴ προσπάθεια ζητοῦσε νὰ σταματήσῃ ἕνα δάκρυ ποὺ ἔβριε κίλιας στὰ βλέφαρά του. Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι θὰ τὸν ἀκούσει νὰ πῇ: <Μητέρα! > Ἄλλὰ τὴ μεγάλη αὕτη λέξη δὲν τὴν ἐπρόφρασε σπῆκῆθηκε ἀξερνα, τοὺς ἀποκαρτέθηκε ὅλους καὶ γύρισε στὸ καράβι του. Καὶ τότε ἡ παράδοξή γιὰ τὸν ξενιττεμένο Γιωργιάκη ἔξαγαγίους στὸ θυμητικό ὄσαν. Ὁ Ὄθωμανὸς ναύαρχος ἦταν ὄραγος ἕνας Μαυρομιχάλης; Ποιὸς ὄμως θὰ τολμοῦσε νὰ τοῦ κἀνῃ μιὰ τέτοια ἐρώτηση, τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ ἴδιος δὲ θέλλεσε νὰ φανερώσῃ τὸ μυστικό του;

Ἡ συνεργασία τοῦ Σουκιούρμπεη καὶ τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη γιὰ τὴν καταβίωξή τῆς πειρατείας ἦταν ἀποτελεσματικὴ, καὶ ὁ Στόλαρχος, πρὶν φύγῃ, διῶρισε τὸ Μαυρομιχάλη ἡγεμόνα τῆς Μάνης.

\*\*\*

Στὴν ἐποχὴ Αἰκατερινίνης τῆς Μεγάλης ἢ Ρωσσία ἔσταλτε τὸν Ὀρλόφ στὴν Ἑλλάδα, ἐπανεστῆσαν μὲ μεγάλες ὕποσχέσεις τοὺς Ἑλληνας, κ' ἔπειτα ἔκλεισε συνθήκη μὲ τοὺς Τούρκους κ' ἐγχατέλειψε προδοτικὰ καὶ ἄπιστα τοὺς ἐπαναστάτες, στὴν τυχὴ τους. Ἐκδικητικὴ ἢ Τουρκία, ἔβγαλε στὴ Μάνη χιλιάδες στρατὸ καὶ πέρασε τὴ χώρα <διὰ πυρός καὶ αἰθέρου>. Ἀρχηγὸς τῶν Μανιατῶν ἦτανε τότε ὁ Γιάννης Μαυρομιχάλης. Πέντε χιλιάδες Τουρκάλβανοι ὀρξήσαν κατὰ πάνω τους. Ὁ Μαυρομιχάλης, ἀφοῦ εἶδε ἄλλους ἀπὸ τοὺς στρατιώτες του νὰ πέφτουν νεκροί, ἄλλους νὰ φεύγουν σὸ βουνο, ἄλλους νὰ ἀιχμαλωτίζονται, ἔσπευε μιὰ κορυφή:

— Ἐβῶ οἱ Μαυρομιχάλιοι!... Ὅσοι ἔσταν ἀπὸ τὴ γενιά μου, ἄς μ' ἀκολουθήσουν!...

Μέσα στοὺς ὀρόμους, στὸ Οἶκίλο, γίνηκε πρῶτ' ὀσφῆρα. Ὁ Μαυρομιχάλης, καὶ ἀδικόμεινο ἀπὸ τὸνα σπῆτα σ' ἄλλο, μὲσ' ἀπὸ τὶς φλογές, ἔφταναν τέλος σὸν Πύργο τους. Ἦταν 25. Τρία μερόνυχτα πλεμήσαν ἀπέλιπτικά. Σκοτώθηκαν οἱ 23... Καὶ ὄταν οἱ Τούρκοι ἔβησαν φωτιά στὸ τελευταίον αὐτὸ καταφύγιον τῶν Μαυρομιχάλειων, μ' ἐκπλήξή τους εἶδαν, μὲσ' ἀπὸ τὰ κενυρίζονα ἔρεπια, νὰ βγαίνουν δύο ἀνθρώπινα πλάσματα, μοσκαμμένα ἀπὸ τὶς φλογές, αἰμοδιόζοντα ἀπὸ τὶς πληγές: Ἐνα γέροντα κ' ἕνα ὄσο γαδὸν παιδί ἄκομα. Ἦταν ὁ Γιάννης Μαυρομιχάλης κ' ὁ γιουός του. Οἱ ἄγριοι νικητῆ ἀνὲν ἐσφαρίσαν τὸν ἡρωισμό τους καὶ τοὺς ἐσκότασαν.

\*\*\*

Κ' ἐρχόμαστε στὸ 21.

Ἡ πρώτη μάχη δόθηκε στὸ Βαλτέτσι, μὲ περιφανὴ θρίαμβον τῶν Ἑλληνικῶν ὄλων. Ὁ Στ. Τρικοῦλης γράφει: Ἐντὸς μὲν ἑνὸς τῶν προμαχῶνων τούτων ἐκλείσθη ὁ Κυριακούλης Μαυρομιχάλης μετὰ 120 ἀνδρῶν ἔντος δὲ τοῦ ἑτέρου ὁ ἀνεψιός του Ἥλιος. Κατέλαβον δὲ τοὺς δύο ἄλλους προμαχῶνας, τὸν μὲν ὁ Ἰωάννης Μαυρομιχάλης καὶ ἄλλοι, τὸν δὲ Ὁ Τσαλαφάντης καὶ ἄλλοι. Περὶ τὸ μεσονύχτιον ἐβόθησαν τοὺς Ἑλληνας περίπου 600 ὄπο τῶν Ἀντιῶνων Μαυρομιχάληων...

Τεσσαρες λοιπὸν Μαυρομιχάλιοι ἔβησαν μέρος ὄς ἀρχηγοὶ στὴν πρώτη μάχῃ τοῦ ἐπαναστατικῆ μὲ Ἀγῶνος.

Ὄταν ἀργότερα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιοδόκησαν τὴν Ἀκρόπολη, ὁ ἤρωας Ἥλιος Μαυρομιχάλης ἔφραξε στὴν Ἀθήνα μὲ τὰ πικρὰ κρημιά του. Τὴν ἴδια μέρα ποὺ ἔφραξε, ἕνας στρατιώτης του, Κατριοῦς ὀνοματι, ἐσκόμισε τὸν Ἀθηναῖον οπτιονοκοκχίτη του. Τὴν ἴδια βραδεία ὁ Ἀστυνόμος ἔδρασε τὸ φονικὸ κρημμένον σ' ἕνα καϊκι, σὸν Παιραιά. Τὴν ἄλλη μέρα ὀ ἐφροοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ Ἥλιος Μαυρομιχάλης εἶδικααν τὸν Κατριοῦ καὶ τὸν καταδίκασαν ὀσὲ θάνατον. Στὴν κορυφὴ τῆς λεγομένης Σταχτοθήκης ἐστισαν ἀρχόντη καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἐκεῖ ψηλά, γιὰ νὰ τὸν ἴδωσι καὶ οἱ κολλοροκόμενοι Τούρκοι ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη. Τὸ περσῆται αὐτὸ ἐπεισε τοὺς Τούρκους ὅτι οἱ Ἑλληνας δὲν εἶνε ἴσῆται, ὄπως τοὺς ἐχαρῆκῆθῆσαν οἱ Γαλλόφραγες ἐφημεριδῆς τῆς Σμύρνης.

Ἐθῶς μετὰ τὸν μαρτυρῆματιον αὐτὸ, ὁ Ἥλιος Μαυρομιχάλης ἀρχισε νὰ ἐτοιμαζεταὶ γιὰ τὴν ἐφοδὸ. Ὑποσχέθηκε χίλια γρόσια ὀσὲ κείνους ποὺ ὀθρῆσαν πρῶτος σὴν Ἀκρόπολη, ἄλλ' ἀπέτυχε. Ἐνας μὲν, Ἀθηναῖος, γούναρης τὸ ἐπάγγελμα, φιλομῆθηκε—χωρὶς μάλιστα χρηματικὴ ἀμοιβή—νὰ στήνῃ πρῶτος τὴ σκάλα στὸ τεῖχος. Ἄλλὰ μόλις τὴν ὄσῆσε κ' ἔφρασε στὴν κορυφὴ οἱ Τούρκοι τὸν ἐκρέμασαν κάτω τεῖχος, οἱ λοι-





ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Ο Ναπολέων δέν έχωνε μετ'εξού άλλων και τόν ακαδημαϊκό Γκετρώ, λόγω τῶν τιμῶν πού τού εἶχαν ἐπιδαψιλευσεῖ ἄλλοτε οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, στους ὁποίους ἄλλωστε καί εἶχε μείνει ἀφοσιωμένος.

Μιά μέρα πού εἶχε δεχθῆ ἕν σώματι τούς ἀκαδημαϊκοὺς σέ ἀκρόαση, ὁ Αὐτοκράτωρ θέλοντας νά δειξῆ τὴν περιφρόνησί του στον Γκετρώ, τὴν στιγμή πού ἐπενοήσαν ἀπὸ ἐμπρός του, τὸν ἐρώτησε, κάνοντας οὐ δέν τὸν εἶχε ἀναγορεύσει :

- Πῶς ὀνομάζεσθε ;
- Γκετρώ, Μεγαλειότατε, ἠρέκεσθι νάπαντήσῃ ὁ ἀκαδημαϊκός.

Ο Ναπολέων, χωρίς νά τού δώσῃ καμμία προσοχή, τού ἐστρέψε τὰ νῦτα καί ἄρχισε νά κουθεντιάζῃ με ἄλλους ἀκαδημαϊκοὺς. Καί σέ λίγο, ξαναγυρίζοντας πρὸς αὐτόν, τὸν ξαναερώτησε :

- Πῶς ὀνομάζεσθε ;
- Πάντοτε Γκετρώ, Μεγαλειότατε ! ξανάπε μ' ἀπλόητα ὁ Γκετρώ.

\*\*\*

Ο Φιεβὲ ἦσαν πράκτωρ τοῦ Ναπολέοντος, ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε μεταχειρισθῆ σέ πολλές λεπτεὶς διπλωματικές ἀποστολές. Ἡ κακὴ γλώσσα ἐν τούτοις ἔβγαυ ὅτι τελευταίως εἶχε ἐξαγοραστῆ ἀπὸ τούς Βοηθόνους. Ο Ναπολέων, μιά μέρα, θέλοντας νά τὸν περῶσῃ, τού εἶπε :

- Ἄς εἶνε, Φιεβέ, ὁμολόγησέ μου τώρα τὴν ἀλήθεια : Σέ ἐξηγόρασαν οἱ Βοηθόνου, ναι ἢ ὄχι ;

- Γιά νά εἶμαι εὐλικρινής, ἀπήνησον ὁ Φιεβέ, ὀφείλω νά σᾶς δηλώσω, ὅτι ἐπέχειρησον νά με ἐξαγοράσουν. Δέν τὸ κατώρθωσαν ὅμως, γιὰ τ. μου προσέφεραν ἐλάχιστα χρήματα...

- Πόσα ἀκριβῶς ; ἐρώτησε γελῶντας ὁ Ναπολέων.

- Μά λίγο παρ'ὅτι ἀπ' ὅτι μου δίνει ἡ Μεγαλειότης Σας... Ἀπλοῦ... ἄ σ τ ε ἰ ἀ πράγματα !...

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτή, ὁ Ναπολέων δέν ξαναπειροῦσε πειὰ τὸν Φιεβέ...

ποὶ ἔδειλυσαν, κ' ἔτσι ἡ ἐφοδος ναυάγησε.

Ο Μαυρομυχάλης, ἀντὶ νά κἀβῆται νά σπῆσῃ ἀργός, πολιορκώντας ἕνα κάστρο ἰσχυρὸ χωρὶς κανόνια, ἐπρωτίμως νά πᾶν στήν ἐκδροσσο, ὅπου βῆκε ἐνδοθὸ θάνατο με τὸ σπαθὶ σὸ χερί. Ὁ πρῶτο δυστέχημα πού συνέβη στους Ἕλληνας στὸ 1822 γράφει ὁ ἱστορικὸς Φίλιας.

\*\*\*

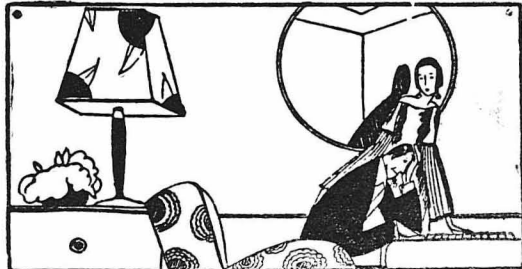
Τὸν καιρὸ τοῦ Ἱμρατῆ οἱ Μανιάτες με ἀρχηγὸ τὸν Κωνσταντῆ Μαυρομυχάλῃ εἰδειξαν ἀπάντασο ἠρωτισμό. Οἱ Ἀγύπτιοι εἶχαν κάνει ἀπόβασο στὸ Ἄηρο καί προχώρησαν στὸν Ἄλμυρο. Ἐκεῖ τούς δέχτηκε σά σφόνους ἕνας σποσὸς Μανιάτικος συναγεμῶς : Ἄνδρες γυναῖκες, παιδιὰ, λαῖκοι καί κληρικοί, ἀρματοῦχοι με σπαθια, με τοσκούρια, με ῥόκαλα, χυθῆριον κατὰ τὸν ἐπιθρομέαν, σκοτώσαν πολλούς, οκλάβωσαν περισσότερους καί κινήγησαν τούς ἄλλους σά λαγούς στή θάλασσα.

Σὰν ἄνδρες ἐπολέμησαν τότε κ' αὐτές ἡ δρεπανηφόρος Μανιάτισσες. Ο γέρο Βοζίκης—πρόγονος τοῦ σημερινῦ πολιτευτοῦ—πῆστικη ἀεφαμα ἀπὸ δύο Ἀγυπτίους; σὸ χωραφί του, τὴν ὥρα πού ἔορθε. Ἐνῶ οἱ Ἀγύπτιοι κατεγίνοντο νά τὸν δέσουν, ἡ κόρη του ἡ Παναρία, πού θέριζε ἐκεῖ κοντα, εἶδε τὴ σιγήν κ' ἐτρέψε με τὸ δρεπάνι τῆς. Ἡ μεγαλόκορη Μανιάτισσα μ' ἕνα χτύπημα εἶσπε τὸ λαρυγγί τοῦ ἐνός, κ' ἔπειτα με τὴ βοήθεια τοῦ κατέρω τῆς ἐσκότωσε καί τὸν ἄλλο.

Ἐνῆκε ἀπὸ δύο μῆνες ὁ Μπαρήμης ξαίδηθε στή Μάνη, ἐκυοῖσπε μάλιστα κ' ἔκαψε μερικὰ χωρῖο. Ὅταν ὅμως ἐπροχώρησε πρὸ μέσο, βῆκε ἀνιμενωπο τὸ Ἱσχυρὸ Μαυρομυχάλῃ καί τὴ πύλην τῆς. Τότε συγκροτήθηκε ἡ τρομερὴ μάχη τοῦ Πολυαράβου, ὅπου τὰ ἐχθρικά κουφάρια ἔκαναν σφοδρ. Στὰ Μανιάτικα ἡρωικά μοιροῦλ. γιὰ ἀναβροῦσαν ἔννια μόνον Ἕλληνας οκοιωμένοι.

Στὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀνιραγάθησπε ἄλλη Μανιατισσα, ἡ Ἐλένη Ἀνασιπόνωμφη. Ἐχοντας στήν ἀγκαλιὰ τὰ δύο παιδικια τῆς ἐφευγε τροχάστῃ, κινήγημένη ἀπὸ ἕναν Ἀγύπτιο. Σέ μιὰ στιγμή ὅμως ἡ μακρὰ ζωὴν τῆς ἀπολύθηκε, καί ὁ Ἀγύπτιος εἶσπε τὴν ἀκρὴ τῆς γιὰ νά τὴ σπασατήσῃ, μὰ ἡ Ἐλένη πού ἦταν τώρα λίγῃ ψηλοτέρα, ἄφησε χυμὸν τὰ παιδιὰ τῆς, ἐπενεωσε δυνατὰ τὴ ζωὴν τῆς κ' ἀμέσως τὴν ἀπόβησε. Ο Ἀγύπτιος εἶσπε τ' ἀνάσκα. Ἡ Ἀνασιπόνωμφη ὄρηψε τὴ λόγγη του καί τοῦ κάρφωσε τὸ λαίμῃ!

Στέφ. Δάφνης



ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ

Τοῦ De Amicis

Δὲ φεύγει πάντα ἡ ἑμορσιά με τὰ φτερά τοῦ χρόνου, Δὲ σβῶνει με τὸ δάκρυα τῆς λύπης καί τὸ πόνο... Ἐξήνετα χρόνια πέρασαν μπροστὰ ἀπὸ τὴ μητέρα Κι' ὅμως τὴ βλέπω πῶ ἐμορφη μιά με τὴν ἄλλη μέρα.

Δέν εἶναι γέλοιο, κίνημα, μιὰ πρᾶξι, μιὰ ματιὰ τῆς Που ἡ μονάκριβῃ καρδιά—ἡ μητρικὴ καρδιά τῆς Νά μη μιλήσῃ... Ἄν ἦμουνα ζωγράφος, ἀν μπορούσα Αὐτὴ θά νά ζωγράφιζα, ὅσον καιρὸ κ' ἄν ζούσα.

Θά φτειαν τὴν εἰκόνα τῆς, σά γέροντὸ το κεφάλι Τὰ χιονισμένα τῆς μαλλια γιὰ νά φιλήσω, ἡ παλι. Σὰν εἶναι ὄρωστη ἡ φτωχή, σὰν εἶναι κουρασμένη. Καί κάτο ἀπ' τὸ χαμῆγελο τῆ λύπῃ ἐξῆ κρυμμένη.

Μ' ἄν τὰ εὐράνια μ' ἀκουγαν κ' ἔδιναν ὅτι θέλω, Ἐνός μεγάλου Ῥαφαήλ το θεῖκο πινέλλο Δε θά ζητούσα νά παίρνω τὸ δῶρο ἀπ' τὸν αἰθέρα Νά φτειαν με τὰ χρώματα μιὰ ζωντανῆ μητέρα!

Ν' ἄλλοξω θά θελα ζωὴ μ' ἄλλη ζωὴ δικὴ τῆς Ἴν δυνάμει μου θά θελα νά πάρω ἀπ' τὸ παιδί τῆς Τὴ νύστη, ἐγὼ τ' ἀδύνατα χρόνια τῆς κ' ἀπ' τὴ στή Ἀγάπη ἡ μαρούλια μου με μιάς νά ξαναβίωσῃ !

—

ΣΑ ΘΑ ΠΕΦΤΟΥΝΕ ΤΑ ΦΥΛΛΑ

Τοῦ Stecchetti

Σὰ θά πέφτουνε τὰ φύλλα καί δυὸ μάτια ἀγαπημένα Ἐναν ταφο θά ζητούσν νά ποτίσουν μ' ἕνα δάκρυ, Τὸ σταμρὸ μου θά βρῆς παλι σὸυ κοιμητηριὸ μιαν ἀκρη Καί θά ἴδῃς ἐκεῖ σῖμα ταν λουλουδα πολλα ἀνθιμένα.

Τὰ ξανθὰ μαλλια σου τότε σπλιότ' νά με τὰ λουλούδια Γεννημένα ἀπ' τὴν καρδιά μου. Αὐτὰ θᾶνε τὰ τραγοῦδια Που τὰ σκέφτικα, μὰ—κρίμα—δὲ σοῦ τὰ δωκα γαμμένα, Ἐδ' ν' τὰ λόγια τῆς ἀγάπης πεῦ δὲ στᾶξω εἰσπαινε.

Μεταφρ. Ν. Γεννηματᾶ

—

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΣΕΡΒΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Δημοσιεύουμε σήμερα δυὸ ἀκόρη σερβικά δημοτικά τραγουδία, ἀπ' τῆς περιφίρμης μεταφράσεις τοῦ Ἰταλοῦ ἑλληνοστῦ Τομαζάκου. Ὅπως καί σὸ προηγούμενο φύλλο γράφαμε σά σερβικα δημώδη ἄσματα ἐξημενεται ἡ γυναικία, τὸ νοικοκυριο, ἡ φωνε. Στὸ παρακάτω τραγοῦδι διαφαινετα ἡ τρυφερότης τῆς Σερβικῆς ψυχῆς.

Θέλεις κοπέλα δροσερή, καί ἀσπερὴ οὐν τὰ κρίνα ἢ θέλεις κατακοκκινῆ, πυρᾶτῃ πασαρούγια ; ἢ θές γλυκεια κί ὀκεπτικῆ, σὰν τὸ σερνὸ τὸ γιοῦλι, ἢ θέλεις μιὰ ἀρχόντισσα,

σὰν τὸ διπλὸ τὸ ῥόδο ἢ μιὰ μικροῦλα ταπεινῆ, οὐν τὸ χαμομήλι, ἢ μιὰ ψηλὴ καί λιγερῆ, σὰν τὸ γαρουφαλακι, δεῖ λουλοῦδι καί νά θές, τὸ βροικεῖς στὴ Σεργία!..

Ἄλλο σερβικό δημοτικὸ τραγοῦδι δειχνε ἡ ἀγνότης τῆς παρθενικῆς κοιλίας, εἶνε ἀνωτερὴ ἀπὸ τὴ μοσχοβολία, ὅλων τῶν λουλουδιῶν καί τῶν μῦρων τῆς ἀνοίξεως.

— Ἀγάπη μου τὸ στόμα σου, τί τὸσ' ὄμοιο μυρίζε, μὴν εἶν' ἀπὸ βασιλικὸ, τριαντάφυλλο ἡ βιολέττα ; — Δέν εἶνε ἀπὸ βασιλικὸ, τριαντάφυλλο ἡ βιολέττα ἀπὸ ψυχῆ παρθενικῆ, τὸ στόμα μου μυρίζε.

Σὲ ἄλλο φύλλο θά δημοσιεύουμε καί ἄλλα Σερβικά δημοτικὰ τραγοῦδια.